

ПРОГРАМА САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

ВСТУП ДО ІСТОРІЇ УКРАЇНИ ТА ГРОМАДЯНСЬКОЇ ОСВІТИ

5 клас

Підручник:

«Вступ до історії України та громадянської освіти. 5 клас», підручник для учнів 5 класу закладів загальної середньої освіти (авт. Гісем О.В., Мартинюк О.О.) Х.: Ранок, 2022.

Електронні матеріали до підручника <https://ua.izzi.digital/DOS/878870/878873.html>

Навчальний матеріал для вивчення вказаних тем Ви знайдете в підручниках або можете скористатися ресурсами:

1. «Всеукраїнська школа онлайн», курс з історії та громадянської освіти для учнів 5 класу НУШ

[Історія. Громадянська освіта НУШ 5 клас | ВШО](#)

2. Онлайн-курс «Вступ до історії України та громадянської освіти» для учнів 5 класу

<https://www.youtube.com/playlist?list=PLDbr4ZMLUYj3aH1m9AGn2CX1JLruURMYc>

Програма самостійної роботи спланована відповідно до тем підручника для 5 класу закладів загальної середньої освіти: «Вступ до історії України та громадянської освіти» (авт. Гісем О.В., Мартинюк О.О.). Підручник створено відповідно до [модельної навчальної програми](#) «Вступ до історії України та громадянської освіти. 5 клас» для закладів загальної середньої освіти автори Гісем О.В., Мартинюк О.О. (наказ Міністерства освіти і науки України від 12 липня 2021 року № 795 (у редакції наказу Міністерства освіти і науки від 10 серпня 2021 року № 898)).

Порада:

Для підготовки до СКР та співбесіди використовуйте методичні матеріали та джерела інформації, які відповідають навчальній програмі та програмі самостійної роботи.

№ п/п	Зміст навчального матеріалу	Очікувані результати	Джерела інформації	Інтерактивні завдання для самоперевірки
Перший семестр				
1	Вступ. Мета, головні завдання, особливості курсу. Знайомство з підручником.	• Розуміти, що і як вивчатиметься в курсі «Вступ до історії України та громадянської освіти»; • усвідомлювати, для чого вивчатиметься курс «Вступ до історії України та громадянської освіти»; • уміти використовувати терміни й поняття «історія України», «громадянська освіта»; • уміти знаходити потрібну інформацію в підручнику	підручник «Вступ до історії України та громадянської освіти», авт. Гісем О. ст. 3-5 Відеоурок 5 клас. ЩО ТАКЕ ІСТОРІЯ.	Кросворд
РОЗДІЛ І. ЛЮДИНА, ПРИРОДА, СУСПІЛЬСТВО ТА ІСТОРІЯ				
2	Людина. Унікальність та неповторність кожної людини. Залежність життя людини від природи. Вплив географічного положення, клімату, доступу до природних ресурсів на спосіб життя і світогляд людей. Вплив діяльності людини на навколишнє середовище. Суспільство. Групи (спільноти) у суспільстві та їх види.	• Виявляти прояви впливу діяльності людини на навколишнє середовище; • знати, що таке історія та в чому полягає її багатоманітність; • розуміти поняття, ознаки й складники культури суспільства, особливості української культури, найважливіші українські звичаї і традиції; • розуміти взаємозалежність природи, суспільства та його історії, зв'язок природних потреб людей із подіями їхнього життя, станом суспільства в минулому й сьогоденні; • усвідомлювати зміст викликів, що висуває різне природне середовище до людини й суспільства; • використовувати терміни й поняття «людина», «природа», «історія», «суспільство»,	підручник «Вступ до історії України та громадянської освіти», авт. Гісем О. ст. 5-28 Відеоурок Людина і довкілля протягом історії	Завдання для систематизації та узагальнення за QR-кодом:

	Різноманітність у природі і суспільстві. Життя людини в громаді. Взаємозалежність та співпраця. Солідарність. Взаємна довіра. Гармонізація людських стосунків. Зв'язок між поглядами та потребами людей з подіями їхнього життя, станом суспільства. Що таке історія людини та історія суспільства. Моя історія. Багатоманітність історії. Як описати себе та інших осіб за різними ознаками (інтереси, світогляд тощо). Культурне різноманіття України і світу. Культурні відмінності. Виявлення забобонів. Ситуації морального вибору. Українська культура, українські традиції та звичаї	«навколишнє середовище», «діяльність людини», «культура», «різноманітність»; • формулювати запитання щодо можливого впливу тих чи інших подій на життя суспільства загалом, його окремих груп або представників; • наводити приклади впливу діяльності людини на навколишнє середовище; взаємодії людини і природи; дій, спрямованих на збереження навколишнього середовища; • обґрунтовувати унікальність та неповторність кожної людини; • детально описувати й характеризувати себе та інших осіб за різними ознаками (інтереси, світогляд тощо); • адаптувати свою поведінку до певних ситуацій, зважаючи на набутий досвід; • аргументувати власну позицію щодо захисту навколишнього середовища; • розрізняти процеси, які впливають на життя людини	Відеоурок Чому сучасний світ називають полікультурним?	Завдання Завдання 2 Тест
--	--	--	---	---

РОЗДІЛ II. ЛЮДИНА ЯК ОСОБИСТІСТЬ І ОСОБА. ГРОМАДСЬКИЙ ПРОСТІР. СПІЛЬНОТИ ЛЮДЕЙ

3	Людина як особистість і особа. Людина як дійова особа історії. Історична особа. Гідність людини. Співпереживання. Право людини на особистий простір (приватність) і право інших осіб на це. Повсякдення людини в минулому та	• Знати, у чому полягають характеристики людини як особистості та особи; • розуміти, що таке гідність людини та право людини на особистий простір (приватність); що таке громадський простір і яким є його значення для суспільства; • знати, які об'єкти належали/належать до громадського простору в минулому й сучасності; • знати зміст основних правил, визначених суспільством щодо об'єктів громадського простору та способів	підручник «Вступ до історії України та громадянської освіти», авт. Гісем О. ст. 29-49	Завдання для систематизації та узагальнення матеріалу за QR-кодом:
---	---	---	--	---

	сучасності. Як людина визначає свою належність до різних спільнот. Людські спільноти в минулому та сучасності. Родина і громада в житті людини. Країна, держава, громадянство України. Патріотизм. Правила, яких необхідно дотримуватися в різних спільнотах	залучення до його формування; • усвідомлювати себе як неповторну особистість, наділену гідністю; • розуміти, як із повагою ставитися до особистого простору людини; • усвідомлювати, що означає бути відповідальним громадянином/ громадянкою України; • розуміти, як людина своєю діяльністю впливає на різні спільноти й державу ; • знати, яких правил необхідно дотримуватися в різних спільнотах; • розрізняти відмінності між громадським та особистим; • розуміти, чим важливий для людини громадський простір і чому необхідне забезпечення його доступності; • використовувати терміни й поняття «особистість», «особа», «гідність», «співпереживання», «емоції», «особистий простір», «громадський простір»; • пояснювати значення громадсько -політичних понять за допомогою вчителя/вчительки ; • розрізняти тексти соціального та історичного змісту; • ставитися з повагою до гідності інших осіб; • виявляти співпереживання у стосунках з іншими; • адаптувати свою поведінку до нових ситуацій, зважаючи на набутий досвід; гнучко й конструктивно взаємодіяти з новими людьми; • визначати негативні емоції та застосовувати способи їх опанування та реакції на них; • описувати свою належність до різних спільнот; • приспосовувати свою поведінку до правил, що існують у різних спільнотах; • описувати деякі соціокультурні практики спільнот, до яких належить учень/учениця, і порівнювати з іншими (уподобання в їжі, способи привітання та звернення до людей, формули	Відеоурок Людина – неповторна особистість. Суспільство та людські спільноти Відеоурок Гідність людини Відеоурок ПРИВАТНИЙ І ГРОМАДСЬКИЙ ПРОСТІР Відеоурок ОБОВ'ЯЗКИ У ГРОМАДСЬКОМУ ПРОСТОРИ	 Завдання Завдання 2
--	---	--	---	---

		ввічливості тощо); • визначати закономірність розвитку суспільних процесів		
РОЗДІЛ III. ДОСЛІДЖЕННЯ СУСПІЛЬСТВА ТА ІСТОРІЇ. ІНФОРМАЦІЯ. ІСТОРИЧНІ ДЖЕРЕЛА				
4	Як вивчати суспільство та історію. Інформація та її види. Історичні джерела та їхні види (матеріальні/нематеріальні, текстововізуальні тощо). Способи нагромадження та пошуку інформації в різні часи. Виявлення та аналіз джерел. Робота археологів. Місця, де зберігають історичні джерела та інформацію (архіви, бібліотеки, музеї, медіатеки тощо). Текст та медіатекст. Використання пошукових систем для отримання інформації. Аналіз історичної та іншої інформації. З'ясування достовірності історичної та суспільної інформації. Відмінності факту і судження. Ознаки, що пов'язують документи, артефакти (музейні предмети) та ілюстративний матеріал із певним історичним періодом (у	• Знати, що таке інформація, історичні джерела та якими є їхні види, як змінювалися способи нагромадження й пошуку інформації впродовж розвитку суспільства; • розуміти, у чому полягають і як застосовуються наявні способи нагромадження й пошуку інформації; • усвідомлювати, чим розрізняються факт і судження; • використовувати терміни й поняття «усні джерела», «речові джерела», «археологія», «музейний предмет», «писемні джерела», «аудіовізуальні джерела», «історичні джерела», «артефакт», «літопис», «експонат», «експозиція», «музей», «архів», «міф», «легенда», «пам'ятка», «пам'ятник», «аналіз інформації», «достовірність», «факт», «судження», «систематизація»; • розрізняти джерела інформації за видами (матеріальні/нематеріальні, первинні/вторинні, текстововізуальні тощо); • добирати інформацію за заданими критеріями та використовувати для цього рекомендовані пошукові системи; • розрізняти тексти історичного й соціального змісту, виокремлювати в них основне і другорядне та формулювати запитання різних видів до тексту, медіатексту та візуальних джерел; • застосовувати критерії визначення достовірності інформації; • розпізнавати прояви маніпулювання інформацією; • визначати ознаки, що пов'язують документи, артефакти (музейні об'єкти) та ілюстративний матеріал з історичним періодом (у межах теми);	підручник «Вступ до історії України та громадянської освіти», авт. Гісем О. ст. 50-78 Відеоурок Історичні джерела та їхні види Відеоурок Місця, де зберігають історичні джерела та інформацію Відеоурок Що вивчає наука археологія Відеоурок Де "живе" історія?	Завдання для систематизації та узагальнення матеріалу за QR-кодом: Тест Історичні джерела Завдання

	межах теми). Систематизація соціальної та історичної інформації. Розрізнення історико-культурних пам'яток, осіб, соціальних об'єктів та явищ за певними ознаками	• порівнювати однотипні пам'ятки історії, природи та культури й пояснювати їх значення; сформулювати висновки, судження на основі наведених фактів; визначати придатність отриманої інформації для добору аргументів за допомогою вчителя/вчительки; • описувати та характеризувати за певним алгоритмом пам'ятки природи, історії та культури; • послідовно викладати інформацію, будуючи виступ із дотриманням структури; • виявляти розбіжності в тлумаченнях минулого та сучасності на конкретних прикладах; • застосовувати критерії визначення достовірності інформації й на конкретних прикладах розпізнавати спроби маніпулювання інформацією; • добирати приклади, які розкривають зміст терміна або поняття в межах однієї теми; • правильно використовувати для розкриття питання інформацію з різних джерел; • аргументувати власну позицію щодо тієї чи іншої інформації		
--	--	---	--	--

Другий семестр

РОЗДІЛ IV. ІСТОРІЯ ЯК НАУКА І НАВЧАЛЬНИЙ ПРЕДМЕТ. ІСТОРИЧНЕ МИСЛЕННЯ

5	Вивчення людини як соціальної істоти. Гуманітарні науки. Історія як наука і навчальний предмет. Роль людини в історії. Історичні факти, події, явища та процеси. Історія України — складова європейської та світової (всесвітньої) історії. Видатні українські історики (М. Костомаров, В. Антонович,	• Знати, що вивчає історія України і чому вона є складовою європейської та світової (всесвітньої) історії; • знати видатних українських істориків, їхніх внесок у дослідження історії України; • розуміти, яку роль відіграє людина в історії; у чому полягає історичне мислення; як історики виявляють і передбачають суспільні (історичні) зміни; • усвідомлювати зміст чинників, від яких залежить життя людини й суспільства; • розрізняти спільне й відмінне в історії як науці та навчальному предметі; • розрізняти природні, економічні, політичні, соціальні, технологічні та культурні зміни в житті	підручник «Вступ до історії України та громадянської освіти», авт. Гісем О. ст. 79-100 Відеоурок Історія як наука та навчальний предмет Відеоурок Історія як наука.	Завдання для систематизації та узагальнення матеріалу за QR-кодом:
---	--	---	--	---

	М. Грушевський, Д. Яворницький). Історичне мислення. Зв'язок між подіями. Причини, привід, результати і наслідки історичних подій, явищ, процесів. Присутність минулого в сучасному громадському просторі (історичні пам'ятки, топоніміка, лексика, фольклор, соціальні практики тощо). Виявлення й прогнозування суспільних (історичних) змін. Залежність життя людини й суспільства від природних змін, науково-технічних винаходів і соціальних обставин	людини й суспільства в минулому та сьогоденні; • використовувати терміни й поняття «гуманітарні науки», «історія», «історичні факти, подія та процес», «історичне явище», «всесвітня історія»; • встановлювати причину, привід, результати і наслідки історичних подій, явищ, процесів; • наводити приклади історичних пам'яток, проявів минулого в топоніміці, лексиці, фольклорі, соціальних практиках; • наводити приклади впливу природних, економічних, політичних, соціальних технологічних і культурних змін на життя людини й суспільства в минулому та сьогоденні; • послідовно викладати інформацію, будувати виступ із дотриманням певної структури; • виокремлювати головне і другорядне в тексті	Історичні факти. Події, явища, процеси Відеоурок Роль людини в історії. Видатні українські історики Відеоурок Історичне мислення. Передумови, причини, результати та наслідки історичних подій	Завдання
--	--	--	---	---------------------------------

РОЗДІЛ V. ОРІЄНТУВАННЯ В ІСТОРИЧНОМУ ЧАСІ ТА ПРОСТОРИ

6	Вивчення минулого як подорож у часі. Календарний та історичний час. Як відбувається відлік часу в історії (робота з лінією часу). Системи літочислень. Хронологічна послідовність подій (на прикладі історії України). Одночасність, тривалість і віддаленість подій. Періодизація	• Знати, як відбувається відлік часу в історії; • розуміти, як розташувати події в хронологічній послідовності; • знати, що таке історична карта та яку інформацію можна за нею отримати; • розуміти відмінності одиниць вимірювання історичного часу (рік — століття — тисячоліття — ера) і співвідносити їх; • розуміти, як встановлюється одночасність, тривалість і віддаленість подій; • уміти працювати з історичною картою; • розкривати перебіг історичних подій, використовуючи карту та інші джерела інформації; • будувати лінію часу, встановлювати за	підручник «Вступ до історії України та громадянської освіти», авт. Гісем О. ст. 101-122 Відеоурок Як ведеться підрахунок історичного часу	Завдання для систематизації та узагальнення матеріалу за QR-кодом:
---	---	--	---	---

	всесвітньої історії та історії України. Географічний та історичний простір. Людина у просторі життєдіяльності. Зміни в уяві простору протягом історії. Карти та картосхеми. Історична карта як джерело інформації. Основні елементи історичної карти (сталі та змінні об'єкти). Робота з історичною картою (на прикладах карт з історії України різних періодів), порівняння інформації. Географічне розташування природних і соціальних об'єктів на історичній карті. Орієнтація об'єктів щодо сторін світу та суб'єкта спостереження. Співвідношення даних карти з іншими джерелами інформації. Моє місто, селище, село на історичній карті	нею послідовність, тривалість і віддаленість історичних подій, явищ та процесів; • розрізняти системи літочислення, пояснювати їх на прикладах; • розташовувати події в хронологічній послідовності й створювати хронологічну таблицю; • використовувати поняття й терміни «хронологія», «період (епоха)», «тисячоліття», «століття», «історична періодизація», «історична карта», «картосхема», «контурна карта», «історико-географічний регіон», «територіальні межі», «державний кордон», «простір життєдіяльності»; • виокремлювати основні елементи історичної карти та пояснювати їх значення; • розрізняти сталі та змінні об'єкти карти; • визначати орієнтацію об'єктів щодо сторін світу, суб'єкта спостереження; • зіставляти інформацію, отриману з історичної карти та інших джерел, і створювати уявлення про історичну подію; • визначати на карті розташування культурно-історичної пам'ятки або місце, де відбулася певна подія; • позначати розміщення об'єктів, визначати відстань, прокладати маршрути на історичній карті	Відеоурок Хронологія і літочислення Відеоурок Періодизація історії людства та історії України Відеоурок Історія на карті Відеоурок Історико - географічні регіони України	Завдання Завдання 2 Завдання 3
--	--	--	--	---

РОЗДІЛ VI. ПРАВА ЛЮДИНИ І ГРОМАДЯНИНА. ДЕМОКРАТІЯ

7	Права людини. Права дитини. Конституційні права та обов'язки громадянина. Необхідність захисту прав людини і громадянина та	• Знати основні права людини, зокрема дитини, механізми їх реалізації та захисту; • протидіяти та запобігати проявам дискримінації та утисків, зважаючи на те, що всі люди різні; • знати визнані стандарти доброчесної поведінки; • усвідомлювати	підручник «Вступ до історії України та громадянської освіти», авт. Гісем О. ст. 123-144	Завдання для систематизації та узагальнення матеріалу за QR-кодом:
---	--	--	--	---

	дотримання обов’язків громадянина. Протидія порушенню й замовчуванню порушенням прав людини і громадянина. Рівність та недискримінація: часова та просторова перспектива, її культурний вимір. Повага до різноманіття серед людей. Протидія утискам, насиллю (булінгу), проявам нерівності або несправедливості. Демократія: принципи та механізми (на історичних прикладах). Суспільна цінність механізмів демократії. Участь у розв’язанні проблем різних спільнот з урахуванням інтересів їхніх представників. Стандарти доброчесної поведінки. Громадянська відповідальність, виховання пошани до рідної країни і свого народу, гідності та патріотизму, поваги до української історії та культури	важливість поваги до прав людини в суспільстві; • розуміти причини, прояви та наслідки культурного різноманіття в сучасній Україні; • усвідомлювати необхідність протидії утискам, насиллю (булінгу), проявам нерівності або несправедливості; небезпеку замовчування порушень прав людини; • використовувати терміни й поняття «права людини», «права дитини», «громадянин», «дискримінація», «булінг»; • правильно діяти у випадку порушення прав дитини; • визнавати відповідальність за свою поведінку, якщо вона призводить до порушення гідності інших людей або перешкоджає здійсненню їхніх прав; • аргументувати власну позицію щодо конкретних життєвих ситуацій; • застосовувати механізми розв’язання конфліктних ситуацій; • переконувати інших у перевагах поведінки, заснованої на повазі до прав людини та її гідності; • обґрунтовувати необхідність захищати право людини і громадянина та дотримуватися обов’язків громадянина; • наводити приклади протидії порушенням прав людини, етнічного, релігійного, культурного та іншого різноманіття в Україні та світі в минулому або сьогоденні; • висловлювати власне судження про цінність для суспільства культурного різноманіття, виявляти зацікавленість переконаннями інших людей та взаємодіяти з ними; • наводити приклади дискримінації, булінгу, їхні наслідки для людини та групи, до якої вона належить, і пропонувати шляхи їх подолання; • вирізняти прояви «мови ворожнечі»; • конструктивно реагувати на випадки утисків, насилля, проявів нерівності або несправедливості, не замовчуючи їх; • аналізувати й оцінювати роботу	Відеоурок Демократія. Громада й соціум. Громадяни й держава. Права людини. Конституція України Мультик про права дитини (українською) Відеоурок УСЕ, ЩО ТРЕБА ЗНАТИ ДЛЯ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРАВ ПІДЛІТКІВ В УКРАЇНІ	 Тест Підсумкове бліц-опитування
--	---	---	--	---

		самоврядування закладу освіти та обстоювати справедливість у його середовищі; • дотримуватися принципів академічної доброчесності; • брати участь у розв’язанні проблем різних спільнот, беручи до уваги інтереси їхніх представників		
--	--	---	--	--

РЕКОМЕНДОВАНІ ВИДИ РОБОТИ:

- складання конспекту;
- ведення термінологічного словника;
- виконання вправ та завдань з тем;
- проходження онлайн тестувань та тренажерів.